

Sygn. akt VU 95/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lutego 2017 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Beata Łapińska

Protokolant stażysta Bożena Sobczyk

po rozpoznaniu w dniu 3 lutego 2017 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku W. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury górniczej

na skutek odwołania W. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 10 grudnia 2015 r. sygn. (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zalicza wnioskodawcy W. S. okresy pracy górniczej od dnia 1 października 1984 roku do dnia

2 września 1985 roku oraz od dnia 25 września 1987 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku w wymiarze półtorakrotnym z zastosowaniem przelicznika 1,8 do wysokości emerytury;

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz wnioskodawcy W. S. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt V U 95/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 grudnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał W. S. od dnia 1 października 2015 roku, to jest od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, prawo do emerytury górniczej. Do stażu pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym organ rentowy nie zaliczył okresów zatrudnienia skarżącego od dnia 3 lipca 1984 roku do dnia 2 września 1985 roku oraz od dnia 25 września 1987 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku, ponieważ zajmowane stanowiska nie figurują w załączniku nr 3 do rozporządzenia (...) z dnia 23 grudnia 1994 roku.

W odwołaniu od wyżej wymienionej decyzji profesjonalny pełnomocnik działający w imieniu ubezpieczonego wniósł o jej zmianę i zaliczenie do pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym okresu zatrudnienia wnioskodawcy w okresach od dnia 1 października 1984 roku do dnia 2 września 1985 roku oraz od dnia 25 września 1987 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku, a także o zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie precyzując, że nie zaliczył okresów zatrudnienia odwołującego na stanowiskach: mechanik maszyn budowlanych, operator, operator spycharki, operator maszyn budowlanych, operator sprzętu budowlanego, operator sprzętu technologicznego, ponieważ stanowiska te nie zostały

wymienione w załączniku nr 3 do rozporządzenia, a w okresie od dnia 17 listopada 2006 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku odwołujący wykonywał te same czynności, co przed zmianą nazewnictwa stanowisk.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny w sprawie:

W. S., urodzony dnia (...), złożył w dniu 12 października 2015 roku wniosek o przyznanie prawa do emerytury górniczej. Ubezpieczony nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

(dowód: wniosek o emeryturę z dnia 12 października 1965 roku, k. 1 – 4 akt ZUS)

Od dnia 3 lipca 1984 roku W. S. jest zatrudniony w (...) S.A. z siedzibą w R. (wcześniej (...) w R.). Początkowo wnioskodawca zajmował stanowisko mechanika maszyn budowlanych w oddziale (...), gdzie wykonywał pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. Umowa o pracę została zawarta na czas nieokreślony.

(dowód: umowa o pracę z dnia 3 lipca 1984 roku, k. 1, informacja z dnia 4 stycznia 1999 roku, k. 31 akt osobowych wnioskodawcy)

Z dniem 1 października 1984 roku pracodawca powierzył ubezpieczonemu obowiązki operatora w oddziale (...). W karcie kandydata do pracy w (...) pracodawca wnioskodawcy sprecyzował, że ubezpieczony zajmował stanowisko operatora (maszynisty) spycharki wymienione w Dziale V, poz. 3, pkt 21 Zarządzeniu nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 13 sierpnia 1983 roku.

(dowód: karta obiegowa zmiany, k. 6, karta kandydata do pracy w (...), k. 11 akt osobowych wnioskodawcy)

Wnioskodawca pełnił czynną służbę wojskową w okresie od dnia 3 września 1985 roku do dnia 28 sierpnia 1987 roku. W okresie od dnia 29 sierpnia 1987 roku do dnia 24 września 1987 roku wnioskodawca przebywał na urlopie bezpłatnym po odbyciu służby wojskowej.

(dowód: zaświadczenie pracy, k. 30, wyciąg z książeczki wojskowej, k. 31 akt ZUS, zawiadomienie o rozwiązaniu stosunku pracy, k. 8 akt osobowych wnioskodawcy)

Z dniem 25 września 1987 roku ubezpieczony powrócił do pracy w oddziale (...) na stanowisko operatora spycharki w oddziale (...). Umowa została zawarta na czas nieokreślony, a pracownik wykonywał swe obowiązki w pełnym wymiarze czasu pracy.

(dowód: umowa o pracę po wojsku, k. 12, karta obiegowa zmiany, k. 16 akt osobowych wnioskodawcy)

Angażem z dnia 1 czerwca 1988 roku pracodawca określił stanowisko ubezpieczonego jako operator maszyn budowlanych, a angażem z dnia 1 marca 1989 roku – jako operator sprzętu budowlanego w oddziale (...).

(dowód: angaż z dnia 1 czerwca 1988 roku, k. 17, angaż z dnia 1 marca 1989 roku, k. 19 akt osobowych wnioskodawcy)

Z dniem 1 maja 1992 roku pracodawca powierzył wnioskodawcy obowiązki operatora sprzętu technologicznego w oddziale (...). Kolejnymi dziesięcioma potwierdzeniami zmiany uposażenia pracodawca potwierdzał, że ubezpieczony zajmował wyżej wymienione stanowisko.

(dowód: angaż z dnia 4 stycznia 1992 roku, k. 22, potwierdzenia zmiany uposażenia z dnia 18 listopada 1993 roku, k. 24, z dnia 27 czerwca 1994 roku, k. 25, z dnia 8 maja 1997 roku, k. 28, z dnia 13 grudnia 1998 roku, k. 30, z dnia 24 maja 1999 roku, k. 32, z dnia 17 listopada 1999 roku, k. 33, z dnia 14 stycznia 2000 roku, k. 34, z dnia 20 listopada 2000 roku, k. 35, z dnia 13 listopada 2001 roku, k. 37, z dnia 12 kwietnia 2006 roku, k. 45 akt osobowych wnioskodawcy)

Z dniem 17 listopada 2006 roku pracodawca powierzył ubezpieczonemu stanowisko operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce.

(dowód: angaż z dnia 29 grudnia 2006 roku, k. 54 akt osobowych wnioskodawcy)

W dniu 25 marca 2016 roku stosunek pracy wnioskodawcy ustał na mocy porozumienia stron.

(dowód: świadectwo pracy z dnia 24 czerwca 2016 roku, k. 10 w aktach osobowych wnioskodawcy część C)

Od początku zatrudnienia ubezpieczony pracował na oddziale eksploatacji sprzętu technologicznego na odkrywce pola B.(...)1. Od dnia 1 października 1984 roku zakres obowiązków wnioskodawcy uległ zmianie ze względu na to, że uzyskał uprawnienia do obsługi spycharki. Zadaniem wnioskodawcy było ułatwienie pracy maszyny podstawowej przy urabianiu urobku. Ubezpieczony pracował jako operator spycharki pod maszyną podstawową w postaci koparki wielonaczyniowej, która urabiała węgiel. Spycharką niwelował teren, przemieszczał niedobre masy nadkładu lub węgiel pod zabór koparki, wypychał kamienie, bryły, błoto i masy ziemne spod koła czerpakowego. W trakcie pracy koparka natrafiała na różnego rodzaju przeszkody, takie jak studnie w rejonie zabierki. Ubezpieczony obrabiał je tak, żeby maszyna podstawowa mogła dalej kopać. Wymieniał podmokły i grząski grunt w ten sposób, aby koparka mogła kontynuować urabianie. Wykonywał też rowy w przechyle pługa i zabezpieczał je wałkiem ziemnym, aby woda nie dostawała się do koparki. Nie świadczył robót odwadniających na poziomach roboczych, nie poziomował przenośników i nie wykonywał przesuwów. Skarżący nie wykonywał też zjazdów, dróg dojazdowych i pochylni oraz nie skarpował.

(dowód: zeznania wnioskodawcy, nagranie od minuty 1:49 do minuty 5:24, protokół z rozprawy z dnia 1 grudnia 2016 roku, k. 41, w związku z nagraniem od minuty 33:11 do godziny 37:40, zeznania świadka C. R., nagranie od minuty 4:31 do minuty 13:02, zeznania świadka I. Ś., nagranie od minuty 17:10 do minuty 23:45, zeznania świadka S. Ż., nagranie od minuty 26:01 do minuty 33:11, protokół z rozprawy z dnia 3 lutego 2017 roku, k. 55-56 akt sprawy)

Ubezpieczony świadczył swe obowiązki tylko w zasięgu urabiającej urobek koparki, za pomocą zrywaka krusząc duże bryły, żeby koło koparki mogło zebrać urobek i rozluźniając grunt. Wszystkie swe obowiązki wykonywał pod koparką pracując na spycharce, która jest niezbędnym sprzętem pomocniczym w ograniczonym obszarze przodka umożliwiającym funkcjonowanie koparki. Jego praca zapewniała przejezdność trasy i możliwość urabiania urobku. Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w przodku, czyli miejscu w którym urabiany jest urobek przez maszynę podstawową. Wyżej wymienione czynności ubezpieczony wykonywał w systemie czterobrygadowym od dnia 1 października 1984 roku do dnia 2 września 1985 roku oraz od dnia 25 września 1987 roku do rozwiązania stosunku pracy. Bezpośrednio podlegał przodkowemu koparki, który zlecał mu świadczenie obowiązków w obszarze przodka. Stale wykonywał obowiązki operatora spycharki, sukcesywnie poszerzając swoje uprawnienia. Do innych obowiązków nie był kierowany, w tym nie wykonywał czynności właściwych dla operatora żurawia Po dniu 14 stycznia 2007 roku ubezpieczony wykonywał te same czynności.

(dowód: : zeznania wnioskodawcy, nagranie od minuty 5:12 do minuty 18:21, protokół z rozprawy z dnia 1 grudnia 2016 roku, k. 41, w związku z nagraniem od minuty 33:11 do godziny 37:40, zeznania świadka C. R., nagranie od minuty 4:31 do minuty 17:10, zeznania świadka I. Ś., nagranie od minuty 17:10 do minuty 23:45, zeznania świadka S. Ż., nagranie od minuty 26:01 do minuty 32:14, protokół z rozprawy z dnia 3 lutego 2017 roku, k. 55-56v akt sprawy)

We wniosku o nadanie stopnia górniczego pracodawca ubezpieczonego wskazał, że od 1984 roku W. S. jest zatrudniony przy obsłudze gąsienicowego sprzętu technologicznego – spycharki, w oddziałach górniczych na odkrywce.

(dowód: wniosek o nadanie stopnia górniczego z dnia 30 lipca 1996 roku, k. 27 akt osobowych wnioskodawcy)

Wnioskodawca posiada książkę operatora, z której wynika, że w dniu 12 maja 1989 roku uzyskał uprawnienia do obsługi żurawi samojezdnych gąsienicowych do 16 ton, a w dniu 25 października 2003 roku do obsługi spycharek wszystkich typów.

(dowód: kserokopia książki operatora, k. 42 – 43 akt osobowych wnioskodawcy)

W charakterystyce stanowiska pracy z dnia 13 listopada 2015 roku pracodawca ubezpieczonego podał, że w okresie od dnia 1 października 1984 roku do nadal, z przerwami w okresach od dnia 3 września 1985 roku do dnia 24 września 1987 roku pracował kolejno na stanowiskach operatora, operatora spycharki, operatora maszyn budowlanych, operatora sprzętu budowlanego, operatora sprzętu technologicznego, operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce. Pracodawca ubezpieczonego wyjaśnił, że pomimo różnego nazewnictwa jego stanowisk pracy, wnioskodawca wykonywał tą samą pracę. W ocenie pracodawcy skarżącego praca ubezpieczonego odpowiadała zajmowaniu stanowiska operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce według załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku, dział III, pkt 4.

W dalszej kolejności pracodawca W. S. sprecyzował, że do pracy operatora spycharki gąsienicowej należał: dojazd do i z maszyny (1 godzina), obsługa codzienna (0,5 godziny), obsługa urządzenia (5 godzin) oraz postoje technologiczne i inne (1 godzina). Wskazał też, że prace spycharkami gąsienicowymi prowadzone są na terenie całej odkrywki i zwałowiska pola B.. Pracownicy obsługujący sprzęt przebiegają się w szatni centralnej i dowożeni są wraz z pracownikami oddziałów górniczych „stykowo” na stanowiska pracy, lub też bezpośrednio z oddz. (...). W ramach obsługi spycharki gąsienicowej operatorzy spycharek wykonywali następujące obowiązki:

- przemieszczanie mas ziemnych w rejon zabierki,
- wykonywanie niwelacji terenu w obrębie maszyn podstawowych,
- roboty udostępniające i oczyszczające urobek do eksploatacji,
- osiowanie i poziomowanie przenośników,
- obróbka studni odwadniających w rejonie zabierki,
- wykonywanie rowów odwadniających na poziomach roboczych,
- przesuwka, np. przesuwanie stacji napędowych, zwrotnych przenośnika,
- prace przy transporcie maszyn podstawowych np.: niwelacja terenu pod pojazdy,
- rozluźywanie gruntu (prace zrywakiem),
- wymiana gruntu pod maszynami podstawowymi,
- przemieszczanie na bieżąco niedobranych mas nadkładowych lub węgla pod zabiór koparki,
- wykonywanie zjazdów, dróg dojazdowych do maszyn podstawowych,
- skarpowanie i wykonywanie pochylni.

(dowód: charakterystyka stanowiska pracy wnioskodawcy, k. 31-31v akt ZUS)

W dniu 4 sierpnia 2009 roku Komisja weryfikacyjna powołana przez pracodawcę ubezpieczonego uznała, że w okresie od dnia 1 października 1984 roku do dnia 2 września 1985 roku oraz od dnia 25 września 1987 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku stale przez 4 916 dniówek wnioskodawca pracował jako operator spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce, to jest na stanowisku wymienionym w dziale III pkt 4 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku. Powyższe ustalenia Komisja weryfikacyjna poczyniła na podstawie zeznań świadków – K. A. i M. W., którzy oświadczyli, że ubezpieczony od dnia 1 października 1984 roku był zatrudniony na odkrywce bezpośrednio w przodku, gdzie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace górnicze operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce.

(dowód: protokół z posiedzenia Komisji weryfikacyjnej z dnia 4 sierpnia 2009 roku, k. 9 – 11 akt ZUS)

Pracodawca wystawił ubezpieczonemu świadectwo wykonywania pracy górniczej, w którym wskazał, że wnioskodawca jest zatrudniony w (...) S.A. w okresie od dnia 3 lipca 1984 roku do nadal i w tym okresie:

- od dnia 3 lipca 1984 roku do dnia 30 września 1984 roku zajmował stanowisko rzemieślnika zatrudnionego na odkrywce bezpośrednio w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwałowarkach wykonującego prace mechaniczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn i urządzeń, to jest na stanowisku wymienionym w załączniku nr 3, dział III poz. 3 do rozporządzenia (...) z dnia 23 grudnia 1994 roku,

- od dnia 1 października 1984 roku do dnia 2 września 1985 roku oraz od dnia 25 września 1987 roku do nadal zajmował i zajmuje stanowisko operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce, to jest stanowisko wymienione w załączniku nr 3, dział III, poz. 4 do rozporządzenia (...) z dnia 23 grudnia 1994 roku.

(dowód: świadectwo wykonywania pracy górniczej z dnia 22 września 2015 roku, k. 8 akt ZUS)

Pracodawca ubezpieczonego prowadził ewidencję dniówek górniczych, z której wynika, że w od dnia 1 października 1984 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku, z wyłączeniem okresów odbywania służby wojskowej, wnioskodawca pracował w wymiarze półtorakrotnym.

(dowód: ewidencja dniówek górniczych przepracowanych w wymiarze półtorakrotnym, k. 13 – 15 akt ZUS)

Pracodawca wnioskodawcy podał, że w okresie od dnia 1 października 1984 roku do dnia 31 grudnia 1987 roku nie prowadzono dokumentacji płacowej, na podstawie której można by stwierdzić, ile pracownik przepracował godzin nadliczbowych. Od dnia 1 marca 1988 roku do dnia 28 lutego 1998 roku ubezpieczony otrzymywał dodatek stykowy, a od dnia 1 marca 1998 roku do dnia 31 grudnia 2007 roku, z wyłączeniem miesiąca lutego 2001 roku i kwietnia 2004 roku pracował w godzinach nadliczbowych.

(dowód: wykaz godzin nadliczbowych, k. 27, wykaz dniówek stykowych, k. 28, akt sprawy)

Sąd Okręgowy zważył i ocenił, co następuje :

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy do pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym okresów od dnia 1 października 1984 roku do dnia 2 września 1985 roku oraz od dnia 25 września 1987 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku, z czym wnioskodawca się nie zgadza. W odwołaniu od zaskarżonej decyzji W. S. wniósł o zaliczenie powyższych okresów do stażu pracy w wymiarze półtorakrotnym, twierdząc, że wykonywane przez niego prace wymienione zostały w Dziale III poz. 3 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty.

Stosownie do art. 50d ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887) przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury pracownikom zatrudnionym pod ziemią oraz w kopalniach siarki lub węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym następujące okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego: w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębianiu szybów i robotach szybowych (pkt 1) oraz w drużynach ratowniczych (pkt 2). Przepis z art. 50 b ustawy stanowi natomiast, że przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej uwzględnia się okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą, będące okresami składkowymi lub nieskładkowymi w rozumieniu ustawy, z tym że okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą uwzględnia się, jeżeli praca ta wykonywana była co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy.

Stosownie zaś do treści art. 51 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu wysokości górniczych emerytur, o których mowa w art. 50 a lub 50 e, stosuje się następujące przeliczniki:

- 1) 1,5 za każdy rok pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy;
- 2) 1,8 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50 d;
- 3) 1,4 za każdy rok pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, o której mowa w art. 50 c ust. 1 pkt 1-3 i 5-9, wykonywanej częściowo na powierzchni i częściowo pod ziemią;
- 4) 1,2 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50 c ust. 1 pkt 4 i 5, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego, w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego.

Z punktu widzenia żądania wnioskodawcy należało zatem ocenić, czy wnioskodawca wykonywał pracę wymienioną w art. 50 d ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Należy zauważyć, że wykaz stanowisk pracy, na których zatrudnienie zaliczane jest do pracy górniczej oraz wykonywanej w przodkach uwzględnianej w rozmiarze półtorakrotnym, powinno ustalić rozporządzenie wydane na podstawie delegacji ustawowej z art. 50 d ust. 3. Ponieważ rozporządzenie takie nie zostało wydane, obowiązuje nadal (z mocy art. 194 wskazanej ustawy) wykaz stanowisk zawarty w załączniku nr 2 i 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995 r. Nr 2, poz. 8), wydanego na podstawie upoważnienia zawartego w art. 5 ust. 5 i art. 6 ust. 3 nieobowiązującej ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (tekst jedn.: Dz. U. z 1995 r., Nr 30, poz. 154). Wykaz ten obowiązuje jednak jedynie w takim zakresie, w jakim jego przepisy nie są sprzeczne z przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Rozporządzenie wykonawcze nie może bowiem przyznawać ubezpieczonym większych uprawnień niż uczynił to ustawodawca. Tym samym, przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowić muszą zawsze punkt wyjścia do oceny zasadności roszczeń emerytalnych wnioskodawcy.

Jednocześnie o uznaniu pracy za pracę górniczą w rozumieniu omawianych przepisów nie decyduje treść wystawionych przez pracodawcę dokumentów, w tym zaświadczenia, świadectwa, czy protokoły komisji weryfikacyjnych, ale charakter czynności faktycznie wykonywanych przez pracownika. Dokonana przez pracodawcę kwalifikacja zajmowanego przez konkretnego pracownika stanowiska, jak i ewentualna zmiana tej kwalifikacji na podstawie protokołu komisji weryfikacyjnej, nie przesądza jeszcze o zaliczeniu zatrudnienia na tym stanowisku do pracy górniczej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1998 r., II UKN 570/97, OSNAPiUS 1999, nr 6, poz. 213, z dnia 22 marca 2001 r., II UKN 263/00, OSNAPiUS 2002, nr 22, poz. 553 oraz z dnia 2 czerwca 2010 r., I UK 25/10, LEX nr 621137).

Skarżący, domagając się zaliczenia do stażu pracy w wymiarze półtorakrotnym spornych okresów pracy górniczej, powinien zatem wykazać, że na zajmowanym stanowisku wykonywał prace wymienione w art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej tj. prace bezpośrednio związane z robotami prowadzonymi w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz inne prace przodkowe, a zatem takie, które należy wiązać z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego polegającym na urabianiu i ładowaniu urobku i wydobywaniu kopaliny. Jak bowiem wskazał Sąd Najwyższy między innymi w wyroku z dnia 18 marca 2015 roku w sprawie I UK 280/14, (który dotyczy pracy operatora spycharki w Oddziale (...) oraz (...)) wykaz stanowisk pracy, określony pomocniczo w załączniku nr 3 do rozporządzenia, odnosi się wyłącznie do wykonywanych zadań górnika, jeżeli spełniają one kryterium miejsca wykonywania pracy i jej charakteru określonego w przepisie art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy (por. także wyrok Sądu

Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 roku, I UK 236/09; z dnia 22 kwietnia 2011 roku, I UK 360/10; z dnia 16 czerwca 2011 roku, I UK 381/10; 4 kwietnia 2012 roku, I UK 440/11; z dnia 28 kwietnia 2010 roku, I UK 339/09; LEX).

Dla oceny, czy ubezpieczony pracował na stanowisku uprawniającym do przeliczenia spornych okresów pracy w wymiarze półtorakrotnym, istotne znaczenie miał przede wszystkim rodzaj powierzonej mu pracy (rzeczywiście wykonywanych zadań pracowniczych), tj. rodzaj wykonywanych czynności związanych z obsługą konkretnych wskazanych w przepisach urządzeń i maszyn oraz miejsce ich wykonywania.

W pierwszej kolejności należy podnieść, iż kluczową kwestią jest pojęcie przodka. Przepisy nie definiują pojęcia przodka i prac przodkowych. Jednocześnie z potocznego rozumienia tego pojęcia, w tym także używanego przez świadków, wnioskodawcę, czy pracodawcę w charakterystyce stanowiska pracy wnioskodawcy, wynikało, iż osoby te pojmują przodek jako miejsce pracy, które jest bezpośrednio przed koparką wielonaczyniową, tam gdzie koparka wielonaczyniowa urabia urobek.

Przyjęcie tezy, że przodkiem w kopalni węgla brunatnego jest każde miejsce prowadzenia robót górniczych związanych z odwadnianiem, udostępnianiem i eksploatacją złoża kopaliny, jej transportem i transportem nadkładu, a nadto zwałowaniem nadkładu, a następnie rekultywacją wyrobisk i zwałowisk, (związane z pracą koparek, spycharek, ładowarek, zwałowarek) nie odpowiada pojęciu "pracy przodkowej", wynikającej z wykładni przepisów art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. (tak por. wyrok SA w Katowicach z dnia 16 kwietnia 2014 roku, IIIAUa 1121/13, LEX). W orzecznictwie SN kwestionuje się również zasadność rozszerzania samego pojęcia przodka wydobywczego, zauważając, że nie do zaakceptowania jest zapatrywanie, żeby miejsce przodka rozciągać na całą linię taśmociągów transportujących urobek, gdyż pojęcie przodka straciłoby swe znaczenie i tym sposobem nie można zaakceptować definicji "przodka", która wynika z opinii naukowo-technicznej i obejmuje wszystkie czynności związane z transportem kopaliny, realizowane w ramach ruchu zakładu górniczego (wyr. SN z 5 maja 2011 roku, I UK 395/10, Legalis).

Z powyższego wynika, iż pojęcie przodka musi być wykładane przez Sąd w sposób ścisły i ograniczać się wyłącznie do miejsca pracy koparek wielonaczyniowych, albo jej bezpośredniego sąsiedztwa, w którym wydobywa się urobek. Praca przodowa polega zaś na urabianiu i ładowaniu urobku lub nakładu, albo jest bezpośrednio związana z procesem urabiania urobku.

Dokonując analizy treści zeznań świadków – C. R., I. Ś. i S. Ż., którzy pracowali na tym samym, co skarżący oddziale, oraz zeznań samego wnioskodawcy że ubezpieczony pracował w przodku i to przodku eksploatacyjnym wykonując prace w bezpośrednim sąsiedztwie maszyn podstawowych i to wyłącznie koparek wielonaczyniowych. Na powyższe wskazywał również protokół z posiedzenia Komisji weryfikacyjnej powołanej przez pracodawcę. Sąd uwzględnił także zeznania samego wnioskodawcy, albowiem nie były one sprzeczne z zeznaniami świadków. Wprawdzie w charakterystyce stanowiska pracy pracodawca podał, że oddział, w skład którego wchodził wnioskodawca wykonywał pracę na terenie całej odkrywki i zwałowiska, jednakże nie świadczy to o tym, że wnioskodawca nie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w bezpośrednim sąsiedztwie koparki wielonaczyniowej. Poza tym, jeszcze raz zaznaczyć trzeba, że w sprawie o wysokość emerytury górniczej dokumentacja prowadzona przez pracodawcę nie jest wystarczająca dla oddalenia odwołania w zakresie zaliczenia kwestionowanych przez ZUS okresów do stażu pracy w wymiarze półtorakrotnym. Rozważyć bowiem należy całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury pracownikom w kopalni węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym czas pracy górniczej w przodku tylko wówczas, gdy spełnia łącznie wszystkie wskazane w powołanych przepisach przesłanki: co do miejsca wykonywania, co do rodzaju czynności, co do obsługi wskazanych w tym przepisie maszyn i urządzeń. Wypełnienie np. jedynie warunku pracy w przodku nie jest zatem wystarczające do uznania, że praca ta spełnia definicję z art. 50 d ust. 1 pkt 1 i znajduje się w wykazie III załącznika 3 do rozporządzenia pod poz. 4, to jest stanowisko operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce.

Na podstawie zgromadzonego w toku postępowania materiału dowodowego uznanego za wiarygodny, jasny i znajdujący potwierdzenie w dokumentacji należało stwierdzić, iż w kwestionowanych przez organ rentowy okresach

zatrudnienia ubezpieczonego na oddziale (...), wnioskodawca był zatrudniony jako operator spycharki gąsienicowej, pracujący stale w przodku w pobliżu koparki wielonaczyniowej. Praca wnioskodawcy umożliwiały wykonywanie pracy przez operatora maszyny podstawowej poprzez zapewnienie przejezdności trasy i w konsekwencji możliwość urabiania urobku. Czynności jakie wykonywał ubezpieczony sprowadzały się do niwelowania terenu, przemieszczania niedobraných mas nadkładu lub węgla pod zabór koparki, wypychania kamieni, brył, błota, wykonywania rowów zabezpieczających koparkę przed zalaniem. Ubezpieczony nie wykonywał żadnych czynności poza ograniczonym obszarem przodka, bo za taki należy uznać rejon działania koparki wielonaczyniowej. W czasie pełnienia obowiązków przez wnioskodawcę maszyny podstawowe były w ruchu i wykonywały swoją pracę.

Z ustaleń dokonanych w niniejszej sprawie przez Sąd w oparciu o zeznania wnioskodawcy i świadków oraz na podstawie dokumentów z akt osobowych wynikało zatem, że ubezpieczony w okresach od 1 października 1984 roku do dnia 2 września 1985 roku oraz od dnia 25 września 1987 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku wykonywał prace na stanowisku operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce, wymienionej w Dziale III poz. 4 Załącznika nr 3 do rozporządzenia, albowiem świadczył czynności niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania maszyny podstawowej w postaci koparki wielonaczyniowej. Podkreślić należy, że odwołujący jako operator spycharki wykonywał pracę zasadniczo i bezpośrednio związaną z procesem produkcyjnym kopalni. Była to praca wykonywana bezpośrednio przy koparce wielonaczyniowej i nie było bez niej możliwym prowadzenie wydobywania węgla.

Skoro zatem wnioskodawca wykonywał pracę w miejscu, gdzie odbywało się urabianie urobku przy pomocy maszyn urabiających – koparek wielonaczyniowych - a także jego praca była związana bezpośrednio z zakresem robót wymienionych w art. 50 d ust.1 pkt 1 na maszynach podstawowych, o których to pracach jest mowa w wykazie III załącznika 3 poz. 4 do rozporządzenia oznaczało to, że w spornym okresie mimo różnorodnej nomenklatury stanowisk pracy używanej przez pracodawcę, wykonywał pracę, do których należy zastosować przelicznik 1,8 do wysokości przyznanej emerytury. W konsekwencji należało uznać, iż zastosowanie przez organ rentowy przelicznika 1,2 w przypadku wnioskodawcy w odniesieniu do spornego okresu było nieuprawnione.

Biorąc wszystkie powyższe względy pod uwagę Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł, jak punkcie 1 w sentencji wyroku.

O kosztach orzeczono, biorąc pod uwagę odpowiedzialność za wynik procesu, po myśli art. 98 k.p.c. w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804), jak w punkcie 2 sentencji wyroku.